

FAZELE ȘI METODOLOGIA IDENTIFICĂRII CRIMINALISTICE

Dr. Petruț Ciobanu

Abstract:

Due to its practical importance, the process of forensic identification represents the core issue of forensic investigations, as the identification of certain persons or objects is strictly related to the justice act and finding the judicial truth.

Keywords: *methodology; forensic investigation; group; the object which the purpose of the identification; specific individualization items; analysis; summary*

Procesul de identificare criminalistică are la bază o metodologie cu un profund caracter științific, rezultatele obținute fiind utilizate la aflarea adevărului judiciar în procesul penal.

1. Fazele identificării criminalistice

În literatura de specialitate s-a conturat opinia potrivit căreia procesul de identificare criminalistică parcurge următoarele două faze principale¹.

a. În prima fază, are loc delimitarea grupului (genului sau categoriei) căruia îi aparține obiectul scop al identificării;

b. În faza a doua se determină obiectul concret, aflat în raport de cauzalitate directă cu fapta penală cercetată.

Grupul reprezintă ansamblul de ființe, de obiecte, de plante asemănătoare, reunite din punctul de vedere al caracteristicilor principale sau din punct de vedere funcțional.

¹ C. Suciuc, *Criminalistica, Ed. Didactică și Pedagogică, București*, p. 19: identificarea de gen sau grup și identificarea individuală; N. Dan, *Tratat practic de criminalistică*, vol. II, Ed. Ministerului de Interne, București, 1979, p. 13: etapa determinării apartenenței la gen și etapa stabilirii obiectului concret; I. Mircea, *Criminalistica*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1990, p. 17: faza delimitării pe tipuri, grupe sau subgrupe, faza identificării obiectului scop; E. Stelzer, *Criminalistica. Vol. I. Teoria și metodologia criminalistică generală*, Ed. Științifică germană, 1977, p. 246: identificarea pe categorii și identificarea individuală.

Genul este o clasă de obiecte având aceleași note esențiale și cuprinzând cel puțin două specii, iar categoria include grupa de ființe sau obiecte asemănătoare și înrudite în clase, ordine sau familii.

Menționăm faptul că împărțirea în cele două faze are caracter relativ teoretic, iar finalitatea practică a identificării criminalistice reprezintă determinarea persoanei sau obiectului concret implicat în săvârșirea infracțiunii.

Există însă și situații în care acest proces de identificare nu are o finalitate pozitivă din cauza faptului că diverse împrejurări, în mare parte obiective, sunt insuficiente sau împiedică individualizarea factorului creator al urmei².

Aceste situații se întâlnesc la urmele dinamice care nu conțin suficiente caracteristici de individualizare, precum și în cazul urmelor în care factorul creator a frecat sau a șters suprafața de contact (urmele de frânare ale autovehiculului).

În situația urmelor care se prezintă sub forma unor resturi materiale diverse (fibre vegetale, cioburi de sticlă, plastic etc.), a petelor de natură organică (sânge, salivă, spermă), procesul identificării are ca principal scop determinarea categoriei sau grupului căruia îi aparține urma cercetată.

2. Metodologia identificării criminalistice

Examinarea comparativă reprezintă metoda principală utilizată în identificarea criminalistică a unei persoane, a unui obiect sau fenomen, aflate în legătură cauzală directă cu o faptă penală.

Compararea elementelor caracteristice generale și particulare, exterioare sau de conținut, reflectate în urma descoperită la fața locului, cu elementele caracteristice ale persoanelor sau obiectelor cuprinse în sfera cercetării presupune efectuarea, în prealabil, a unor operațiuni de analiză și sinteză a acestora³.

A. Fundamentul metodologic al identificării

În literatura de specialitate se susține faptul că fundamentul metodologic al identificării criminalistice constă în „selectare și comparare”⁴.

Procesul identificării criminalistice parcurge două faze:

a. În prima fază este determinat grupul persoanelor sau obiectelor suspecte, pe baza unor elemente caracteristice asemănătoare, fiind excluse cele cu particularități contrarii celor reflectate în urme sau în mijloacele materiale de probă.

b. În faza a doua este aprofundată examinarea comparativă a caracteristicilor asemănătoare, în scopul stabilirii coincidenței sau concordanței între trăsăturile reflectate în urmă și cele reflectate de modelele de comparație, precum și a deosebirilor sau neconcordanței între acestea.

² C. Suci, *Criminalistica, op. cit.*, p. 20; L. Ionescu, D. Sandu, *Identificarea criminalistică*, Ed. Științifică, București, 1990, p. 105; N. Dan, *Tratat practic de criminalistică*, vol. II, Ed. Ministerului de Interne, București, 1979, p. 16.

³ E. Stancu, *Tratat de Criminalistică*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 51.

⁴ L. Ionescu, D. Sandu, *op. cit.*, p. 143; E. Stelzer, *op. cit.*, p. 263.

În vederea demonstrării identității factorului creator al urmei, concluziile formulate de către specialistul sau expertul criminalist trebuie să fie explicate științific, întrucât în cadrul examinărilor de laborator apar o serie de deosebiri de ordin cantitativ între trăsăturile reflectate de obiect în momentul săvârșirii infracțiunii și cele reflectate în momentul examenului comparativ.

Deosebirile sunt determinate de cele mai multe ori de uzură, de condițiile în care au fost descoperite și ridicate urmele, de intervenția unor factori externi⁵.

B. Efectuarea examenului comparativ

În vederea efectuării examenului comparativ, se examinează în mod separat caracteristicile generale și individuale oglindite în urmă și apoi caracteristicile obiectelor suspecte.

Examinarea se efectuează pe baza unor modele de comparație create experimental, dar este necesar să fie respectate următoarele cerințe⁶:

- a. să se cunoască cu exactitate persoana sau obiectul de la care provin;
- b. la obținerea modelelor de comparație să se țină seama de condițiile în care s-a format urma la fața locului;
- c. urma și modelele-tip de comparație să conțină suficiente elemente caracteristice de individualizare a factorului creator;
- d. folosirea de modele similare, având aceeași proveniență în momentul examinării comparative⁷.

La stabilirea factorului creator al urmei se are în vedere regula conform căreia, pentru identificarea criminalistică, importante sunt determinările calitative, și nu cele cantitative⁸, întrucât un număr redus de detalii calitative servesc la individualizarea certă a obiectului dintr-un grup de obiecte asemănătoare.

Rezultatele obținute în procesul identificării criminalistice sunt materializate sub forma unor concluzii care pot avea un caracter categoric de certitudine (pozitivă sau negativă) sau de probabilitate, dar pot exista situații de imposibilitate a rezolvării problemei fie din cauza insuficienței caracteristicilor de individualizare, fie a lipsei unor mijloace sau metode adecvate de cercetare.

⁵ C. Suciu, *Criminalistica, op. cit.*, p. 20.

⁶ L. Ionescu, D. Sandu, *op. cit.*, p. 145.

⁷ M. Constantinescu, *Unele reguli privind efectuarea identificării criminalistice*, în culegerea de referate „Prezent și perspectivă în știința criminalistică”, p. 203.

⁸ C. Suciu, *Criminalistica, op. cit.*, p. 22; I.R. Constantin, M. Rădulescu, *Dactiloscopia*, Ed. Ministerului de Interne, București, 1975, p. 212.